

EINSPACH GÁBOR
IGAZSÁGÜGYI SZAKÉRTŐ

1054 Budapest
Honvéd utca 8. I.2.
einspach@artmagazin.hu
+ 36 209 359 889

EG-26072020-01

Budapest, 2020. július 26.

Szakértői vélemény

Megbízó: MNB-Ingatlan Kft.

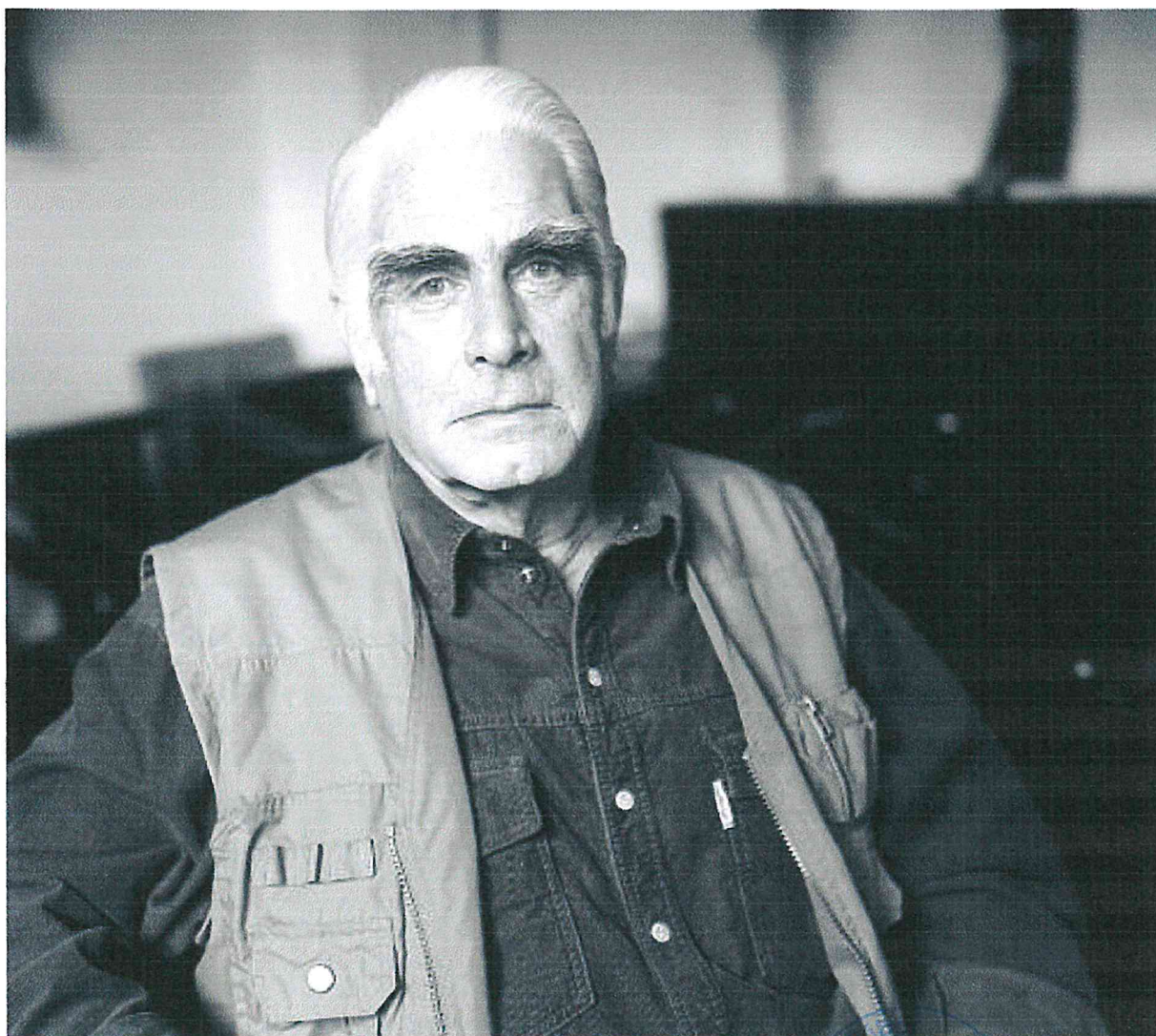
Megbízás tárgya: Lantos Ferenc műveinek értékelése

Felajánló: acb Galéria

A megbízási szerződés aláírását követően áttanulmányoztam a rendelkezésemre átadott dokumentációt, majd felvettem a kapcsolatot a képeket felajánló galériával. Azt követően elvégeztem a szükséges anyaggyűjtést, melynek elsődleges forrásai az internetes adatbázisokban, a forgalmazóknál, illetve a saját szakértői adattáramban tárolt adatok voltak. A szakvélemény alapja a felajánló galériában lefolytatott szemle, illetve a megbízótól megkapott lista volt, mely a megállapított becsértékekkel kiegészítve a szakvélemény elválaszthatatlan részét képezi.

Lantos Ferenc (1929-2014) Kossuth-díjas magyar festő, grafikus, művészpédagógus 1964-ben diplomázott a Magyar Képzőművészeti Főiskola festő-tanári szakán, de ekkor már jelentős szakmai múlt állt mögötte. Munkásságát Pécsen fejtette ki, mesterének Martyn Ferencet tekintti, akit 16 éves korában ismert meg. 1970-1972 között a Pécsi Tervező Vállalatnál dolgozott, középületekre tervezett főleg zománc homlokzati és belső díszítéseket. 1952-től foglalkozik tanítással. A pécsi Művészeti Szakközépiskolában ő indította el a képzőművészeti oktatást, tanítványai közé tartoztak az 1970 körül szerveződő újkonstruktivista és konceptualista kör, a részben általa alapított Pécsi Műhely tagjai (Ficzek Ferenc, Halász Károly, Kismányoki Károly, Pinczehelyi Sándor, Szijártó Kálmán és mások). Tanított a pécsi Tanárképző Főiskolán és a műszaki főiskolán. Tokajban (1969-1979), Pakson (1979-1985) és Annamelléken (1988-tól) képzőművészeti táborokat, ill. szakköröket (Pécsi Vizuális Műhely, 1979-1985) vezetett. Hosszú ideig a pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem Művészeti Karán tanított. 1997-ben DLA fokozatot szerzett. A Pécsi Művészeti Szabadiskola vezetője volt. Apagyai Máriával együtt 1968-tól kezdve egy komplex képzőművészeti és zenei nevelési módszertant dolgozott ki. Tagja volt a Magyar Művészeti Akadémiának. Lantos életműve Pécs, a dél-dunántúli kulturális-művészeti központ autonómiáját erősíti. Festészeti munkássága az 1950-es években a "látványfestészetből" indult, hogy fellelve a tájak, enteriőrök, emberi alakok vagy csendéletek szerkezetét és színek kompozíciós lehetőségeit, az 1960-as évekre eljusson a mondriani értelemben vett absztrakcióig. Rá is hatással voltak a nemzetközi geometrikus művészet variációi,

kombinatorikai, permutációs, szisztematikus, szeriális stb. törekvései, azonban saját művészetében a külföldi példák szigorú következetességét cnyhítette a rendszeres didaktikai, oktatói gyakorlatok analitikus, "közérthető" fogalmazásmódja. Variációs rendszereinek alapsémája egy négyzetháló, melyben körívek és egyenesek átmetszései hoznak létre ismétlődő, színkkel kitöltött felületelosztásokat. Ilyen struktúrák elforgatásai és egymásra vetítései 1980 körül "interferenciákat" hoztak létre. Ugyanakkor nem szűnik meg az organikus formákban felismert matematikai törvényszerűségekre hivatkozni. Fő médiuma az olaj- és akrilfestmény, de murális feladatokhoz alkalmazza az ipari zománcot is; szitanyomatokat készített és állandóan rajzolt. Az 1970-es évektől kezdve foglalkozott a sűrű, többnyire vízszintes párhuzamos vonalak optikai hatásával. E kísérletekből keletkeztek a *Vibrációk* (1982), míg a párhuzamosok sávokká és egymásra épülő faktúrarétegekké bővülése bevallottan zenei struktúrákhoz vezetett (*Vonalhagyítások*, 1979-1985; *Szólamok*, 1992; *Hangzások*, 1996). Majd a függőleges-vízszintes, derékszögű négyzetháló szerepe egyre jobban háttérbe szorult, különböző szögeket bezáró ferdek metszették át a felületet, a szabályos motívumok felaprózódtak, a geometria szubjektív, pasztózus, expresszív faktúrával keveredett. Az utolsó években Lantos felszabadult, színpompás "eklektikához" jutott el anélkül, hogy korábbi intellektualizmusát feladta volna.

Lajos Lantos
Einspach G...
10529
József Attila Szakértő

A műtárgypiac vizsgálata

Fontos az érték megállapításánál a piac általános állapota, a kereslet és kínálat összefüggései. Az elmúlt időszakban egyre erősödő piacot látunk a magyar művészet kiemelkedő teljesítményei esetében, mely nem ritkán 200 millió forintot is meghaladó árakat jelenthet. A klasszikus piac vonatkozásában az értéksáv Munkácsy Mihály, Rippl-Rónai József vagy Csontváry Kosztka Tivadar esetében ezt messze meghaladó nagyságú is lehet. Ugyanakkor nagy jelentőségű, múzsumi rangú remekművek rendkívül ritkán kerülnek a műtárgypiacra. Magyarországon az aktuális kulturpolitikának, az állami vásárlásoknak és az erősödő gyűjtői érdeklődésnek köszönhetően nagyon jelentős felértékelődés figyelhető meg a nemzeti festészet vonatkozásában. Általánosságban kijelenthető - persze nem ismerve a járvány következményeit -, hogy a magyarországi műtárgypiac a 2008-as válság óta eltelt időszak legjobb periódusát éli. A klasszikus és modern művek piacán folyamatosan születnek az életműrekordok, a háború utáni és kortárs művészet piac pedig, követve a nemzetközi trendeket, soha nem látott prosperitásban él. Az elmúlt évek magyar kulturális sikertörténete a hatvanas-hetvenes évek magyarországi neo-avantgárd törekvéseinek karrierje. Az aukciósházak utóbbi időben a háború utáni és kortárs művészet területén megélni kívánt aktivitása pedig újabb bevölköt, gyűjtőket vonz erre a területre. A nemzetközi piac legdinamikusabb szegmense a háború utáni és kortárs művek piaca, itt a legmagasabb az árindex növekedése és a teljes forgalom szempontjából is ez az egyik legfontosabb időszak. A magyar születésű, itthon tanult, de külföldre emigrált művészcink, mint Reigl Judit vagy különösen Hantai Simon elképesztően magas, Hantai esetében akár sokmillió eurós árai az itthon élő művészek, az egész magyarországi kortárs árszínvonalára is pozitívan hat, erősíti a gyűjtők és a befektetési szándékú vásárlók bizalmát a piacban. Mára a világ legfontosabb kánonképző múzeumainak gyűjteményébe eljutottak olyan itthon élő klasszikusai az Iparterv generációnak, mint Keszérű Ilona, Mauer Dóra, Nádler István, Bak Imre vagy Jovánovics György alkotásai, és ez a műkereskedelmi árakban gyakran többszörös áremelkedést jelentett. Nem kérdés, hogy a kelet-európai művészetre irányuló egyre nagyobb nemzetközi figyelem előtérbe helyezheti a fenti művészek későbbi alkotói periódusainak eredményeit is, sőt, a kortársaik művészetét is. A tavaly nyáron nyíló, az eredeti tervek szerint közel egy évig tartó Mauer Dóra kiállítás a londoni Tate Modern-ben fontos állomása volt ennek a folyamatnak, sőt, a legfrissebb hírek szerint a tárlat egész évben látható lesz, csak 2021-ben zár be. Nagyon fontos impulzus volt a háború utáni és kortárs piac részére a Virág Judit Galéria tematikus, kifejezetten ezt a szegmenst célzó árverése, ahol már jól látható volt egy addig a klasszikus és modern magyar képzőművészet iránt érdeklődő gyűjtők bekapcsolódása.

A nemzetközi piacra az elmúlt évtizedben folyamatosan ömlött a pénz, elsősorban a kiemelkedő, múzeumi rangú művek értek el sokszor elképesztően magas rekordárakat. Jól megfigyelhető az a tendencia, mely nemcsak csak felkutatására, de körüknek bővítésére is vonatkozik. Ennek része a kelet-európai művészet felértékelődése, a graffiti térhódítása, de még a modern mesterek piacán is bővül a legdrágább művészek listája. Jó példa erre az európai modernizmus eddig második vonalba tartozó mesterei piacra kerülő legjobb műveinek rekordárai vagy az ázsiai, elsősorban kínai mesterek sokszoros áremelkedése is.

Az érték meghatározása

A forgalmi érték meghatározásánál figyelembe vettem az alkotó elhelyezkedését a magyar művészeti kánonban és a képek elhelyezkedését Lantos Ferenc életművében. A forgalmi értékeket befolyásolta a kép témája, mérete, technikája is. Megvizsgáltam a műtárgypiac jelenlegi helyzetét és az adott alkotóra vonatkozó kereslet és kínálat összefüggéseit. Kortárs

művészet esetében meghatározó a művészt képviselő galéria árképzése. Lantos Ferencet hosszú ideje az abc Galéria képviseli, mely egyértelműen a piacvezető kortárs magyar galéria. Könyvek kiadásával, alaputatások elvégzésével, folyamatos nemzetközi jelenléttel és nagyon stabil gyűjtői háttárral a háború utáni és a kortárs magyar művészet legszélesebb keresztmetszetét képviseli. A galériát vezető Pados Gábor és az ott dolgozó szakemberek eddigi munkája a garancia arra, hogy Lantos árai a jövőben tovább nőjenek és folyamatos nemzetközi szereplése biztosítva legyen. Lantos Ferenc árait elsősorban az elsődleges piacon történő folyamatok határozzák meg, hazai árveréseken alig és nem igazán sikeresen szerepelnek művei. Az aukciókon elért árak meglehetősen széles skálán mozognak, nagyban függenek az értékesítés körülményeitől. Lantos képei az árveréseken jellemzően nem érik el az elsődleges piaci szintet, de ez élő művészek esetében műtárgypiaci jellegzetesség. A korai, csak nagyon ritkán hozzáférhető művekre ez nem érvényes, de ezek közelmúltbeli aukciós szereplésére nem is találtam példákat. Ugyanakkor az elsődleges piacon Lantos Ferenc esetében emelkedő tendenciát mutató, következetes árképzés valósul meg. A nemzetközi piac árai pedig, főleg Lantos Ferenc korai műveinek esetében jellemzően meghaladják a magyar piacon elérhető értékeket.

A felajánlott anyag jól reprezentálja Lantos hatvanas évekbeli munkásságát, és ez az az időszak, melyre a legnagyobb nemzetközi érdeklődés irányul. Lantos Ferenc mint a Pécsi Műhely egyik alapítója, az ott dolgozó művészeknek meghatározó mestere, a magyar neo-avantgárdnak az egyik legfontosabb alakja. A Lantos Ferenc által vezetett pécsi Iparművészeti Stúdió tagjai, Aknai Tamás, Ficsek Ferenc, Halász Károly, Kismányoki Károly, Pinczehelyi Sándor, Széleányi Lajos és Szijártó Kálmán a 13. századi Pécsi műhelytől kölcsönözték csoportjuk elnevezését. A középkori katedrálisok csermester építőinek kései utódaiként elsősorban a korban és technikákban hozzájuk közelebb álló Bauhaus tevékenységét tekintették példaadónak. A pécsi művészeti hagyományokhoz kötődve, Bauhaus pécsi származású magyar művészein (Molnár Farkas, Forbáth Alfréd) kívül Gábor Jenő, a szintén pécsi Martyn Ferenc és Kassák Lajos művészetét hatott rájuk. Figyelemmel kísérték a korabeli legfrissebb művészeti irányzatok európai és magyarországi térhódítását, de mindig megmaradtak pécsi művészeknek. A sokszorosított grafika, a festészet és a fotó mellett indítatásukból eredően iparművészeti műfajokban is dolgoztak. Az 1970-es évek elején sok időt töltöttek például a bonyhádi zománcgyárban és alkalmazott grafikával is foglalkoztak. Az új kifejezési eszközök közül a land artban látták a legtöbb fantáziát, a konceptuális művészet szellemisége elsősorban Pinczehelyi és Halász munkáin érződött. A Pécsi Műhely a Budapesti Műhelyhez hasonlóan a hazai konstruktív, avantgárd hagyományok megújításán fáradozott, Lantos Ferenc útmutatásait követve új vizuális nyelv, új vizuális kultúra megalapozásán munkálkodott. Az 1980-as évek fordulóján az új szubjektívizmus előszelével párhuzamosan a csoport korábbi egysége az érdeklődési körök módosulásával összhangban felbomlott. A Pécsi Műhely újrapozicionálását az abc Galéria végezte. A galéria művészettörténelmi alaputatásokat végeztek és kiállítások megszervezése, katalógusok kiadása mutatta az elért eredményeket. A Ludwig Múzeum 2017-ben rendezte meg *Párhuzamos Avantgárd* címmel a Pécsi Műhely munkásságát bemutató tárlatot, de az Elisabeth Dec Gallery-ben 2017-ben rendezett, *With the Eyes of Others* című kiállítás jelentős része is a Pécsi Műhely alkotóira fókuszált.

Lantos árképzése az öt képviselő abc Galériának köszönhetően következetes, az értéknövekedés jól nyomon követhető. A galéria többször mutatta be Lantos művészetét kiállításokon és nemzetközi vásárokon is, a felajánlott művek értékének meghatározásában az ottani árlisták sokat segítettek.

Az elérhető adatok alapján Lantos Ferenc művészetének közgyűjteményi szerzeményezése nem volt folyamatos az elmúlt évtizedekben. A vizsgált művek vonatkozásában kijelenthető, hogy azok egy része múzeumi rangú alkotások közé tartozik, melyek bármely magyar közgyűjteményhez méltóak lennének.

A szakértői értékmeghatározás módszere

Az eddigi szakértői munka során felgyűlt, a szakértői adattárban található, valamint a forgalmazóknál lefolytatott szemléken összegyűjtött adatokat beépítettem az érték meghatározásába. A szakvélemény kialakításánál figyelembe vettem a szakirodalomban és az internetes adatbázisokban található adatokat is, a művész életrajzánál a hivatalos önéletrajzokat, illetve az artportal.hu és a wikipedia.hu vonatkozó szócikkait is használtam. Az árak kialakításához megvizsgáltam a műtárgypiac jelenlegi helyzetét és az adott alkotóra vonatkozó kereslet és kínálat összefüggéseit. A képek állapota szintén fontos tényező volt az érték kialakításánál. A vizsgált művek a szemlé időpontjában egytől egyig kiállításra alkalmas állapotban voltak, restaurátori beavatkozást nem igényeltek.

Összegzés

Lantos Ferenc 2000-től a Magyar Művészeti Akadémia társadalmi szerevezet tagja volt, majd 2011-től haláláig köztestületi rendes tag volt. Lantos a háború utáni magyar művészet egyik legfontosabb pedagógusa, Munkácsy-díjas művész, a Magyar Köztársaság Kiváló Művésze, 2010-ben pedig munkássága elismeréseként átvehette a Kossuth-díjat. A vizsgált anyag esetében kijelenthető, hogy a képek Lantos Ferenc művészetének kitűnő minőségű példái, melyek magyar közgyűjteményi elhelyezéshez méltóak. **A szakvéleményben szereplő képek összesített bruttó alsó becsértékét 34 050 000 forintban, bruttó felső becsértékét 48 150 000 forintban határozom meg. Fenti értéksávokban történő megállapodás reális, megfelel a jelenlegi műtárgypiaci viszonyoknak. A képek eredetiségéhez nem fér kétség, az összes mű szerepel a művész oeuvre katalógusában. Egyértelműen kijelenthető, hogy a szakvélemény mellékletében szereplő Lantos Ferenc művek mindegyike eredeti, hiteles kép, a művész sajátkezű alkotása.**

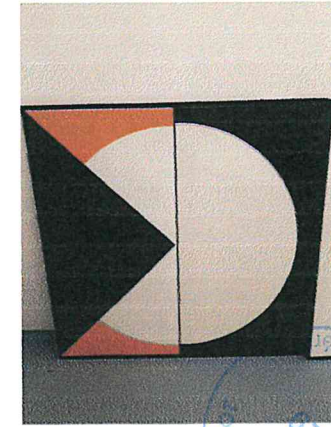
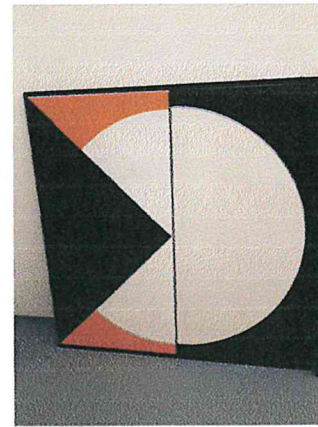
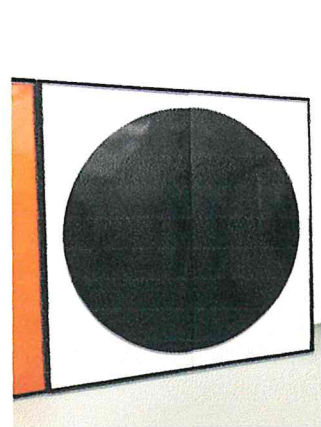
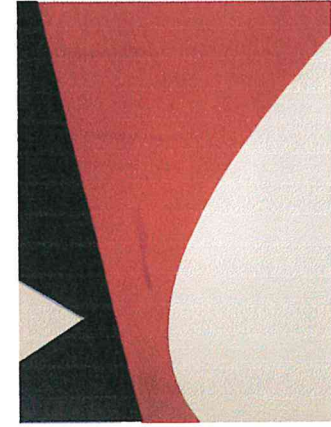
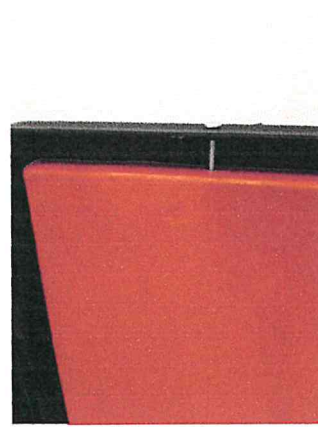
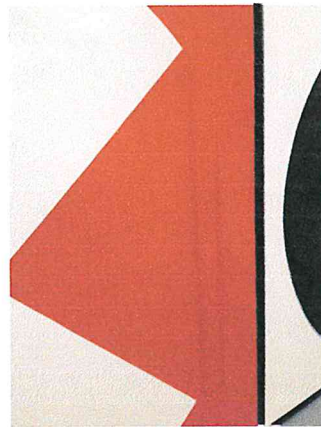
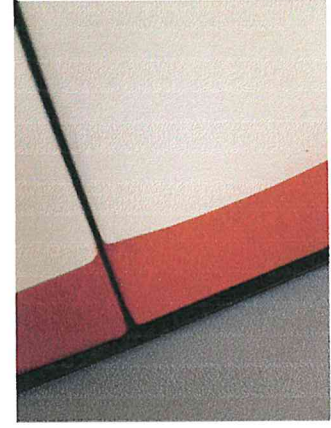
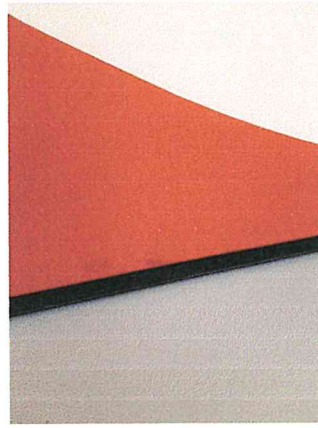
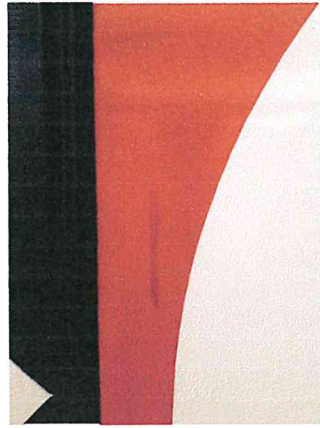
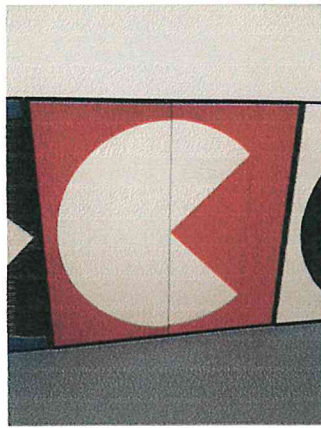
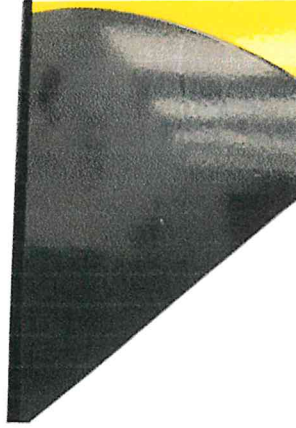
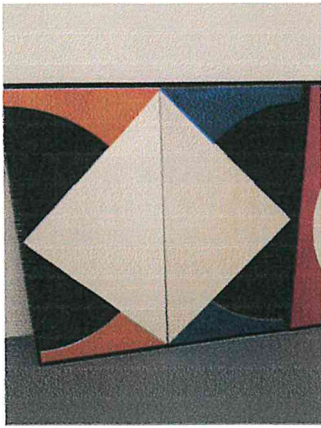
Alkotás	Cím	Dátum	Technika	Méret	Bruttó alsó becsérték	Bruttó felső becsérték
	DÉDÁSZ fríz (részlet)	1969	zománczott acéllemez	6 darab, 120 x 60 cm egyenként 120 x 360 cm összesen	5 500 000,00 HUF	7 000 000,00 HUF
	DÉDÁSZ fríz (részlet)	1969	zománczott acéllemez	6 darab, 120 x 60 cm egyenként 120 x 360 cm összesen	5 500 000,00 HUF	7 000 000,00 HUF
	DÉDÁSZ fríz (részlet)	1969	zománczott acéllemez	4 darab, 120 x 60 cm egyenként 120 x 240 cm összesen	4 000 000,00 HUF	5 500 000,00 HUF
	Körök	1968	akvarell, papír	51 x 36.5 cm	1 400 000,00 HUF	2 000 000,00 HUF
	Terv (DÉDÁSZ zománcterv)	1968	tempera, kollázs, papír	45 x 35 cm	1 400 000,00 HUF	2 000 000,00 HUF
	Képterv 1.	1969	akvarell, papír	21 x 28.5 cm	700 000,00 HUF	1 200 000,00 HUF
	Cím nélkül	1969	akvarell, papír	21.5 x 32 cm	700 000,00 HUF	1 200 000,00 HUF
	Negyedkörív-változatok I.	1972	tempera, papír	50 x 50 cm	1 600 000,00 HUF	2 400 000,00 HUF
	Pontkarakterek	1974	tus, papír	50 x 50 cm	1 600 000,00 HUF	2 400 000,00 HUF
	Fokozatok	1975	tus, papír	50 x 50 cm	1 600 000,00 HUF	2 400 000,00 HUF
	Cím nélkül	1976	tus, papír	50 x 50 cm	1 600 000,00 HUF	2 400 000,00 HUF
	Mozgásvariációk I.	1976	tus, papír	50 x 50 cm	1 600 000,00 HUF	2 400 000,00 HUF
	TLA (Természet-Látás-Alkotás)	1976	tus, papír	50 x 50 cm	1 600 000,00 HUF	2 400 000,00 HUF
	Kétszólomú szerkezet VI.	1979	tus, papír	50 x 50 cm	1 600 000,00 HUF	2 400 000,00 HUF
	(.1984.)	1984	tus, tempera, papír	70 x 50 cm	1 600 000,00 HUF	2 400 000,00 HUF
	Kereszt	1985/1992	szitanyomat, ecoline, papír	70 x 50 cm	400 000,00 HUF	600 000,00 HUF

Handwritten signature and blue circular stamp.

		<i>Csikós táj 1.</i>	1985/19 92	szitanyomat, ecoline, papír	70 x 50 cm	400 000,00 HUF	600 000,00 HUF
		<i>Kitöltések</i>	1992	szitanyomat, akvarell, tus, papír	70 x 50 cm	700 000,00 HUF	1 100 000,00 HUF
		<i>Cím nélkül</i>	1986/19 95	akvarell, kollázs, papír	41.7 x 59.5 cm	550 000,00 HUF	750 000,00 HUF
						34 050 000,00 HUF	48 150 000,00 HUF

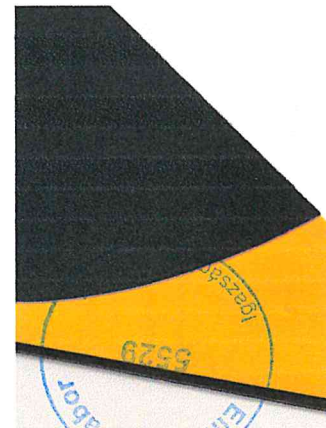
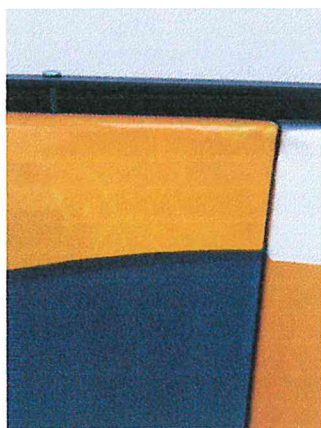
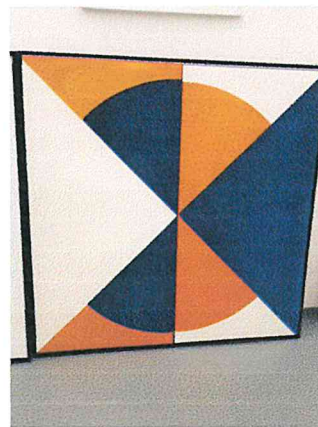
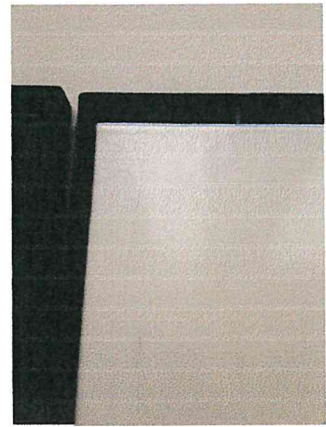
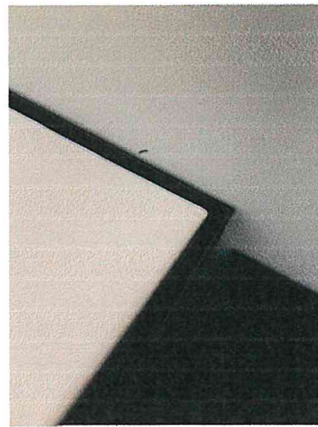
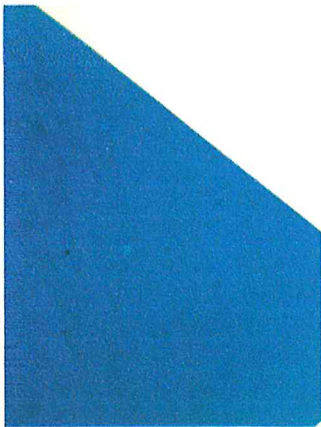
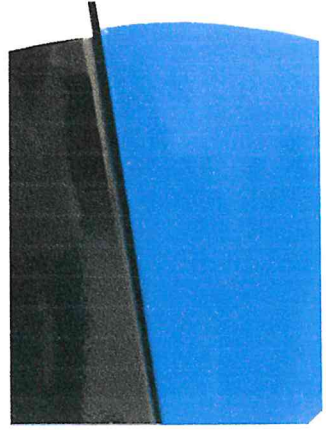
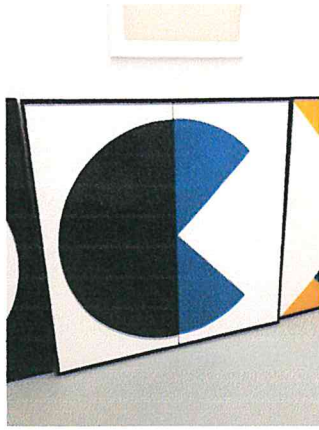
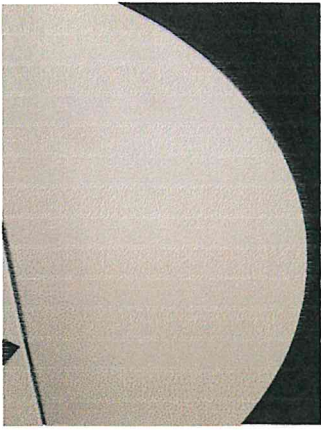
Erzseket G.

5629
Erzseket Gábor
Jászódyi Ártéri

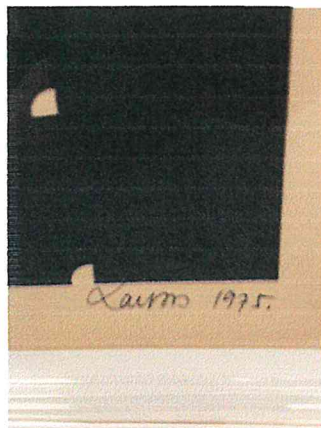
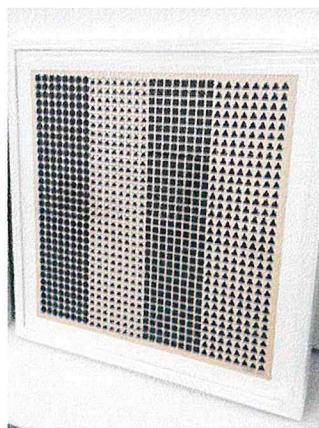
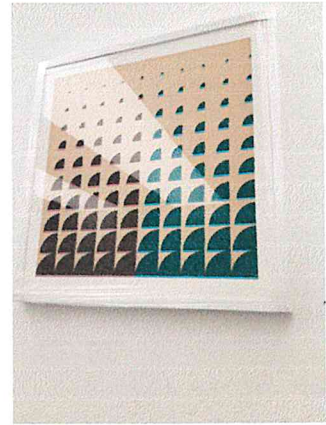
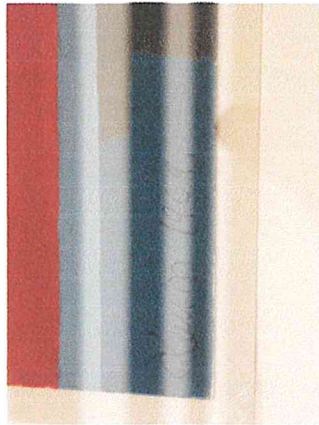
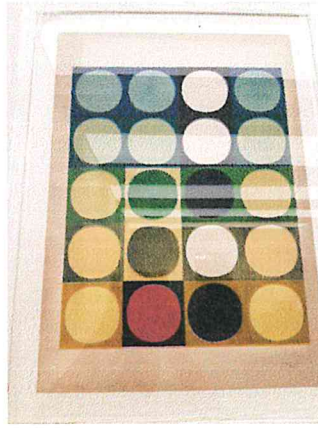
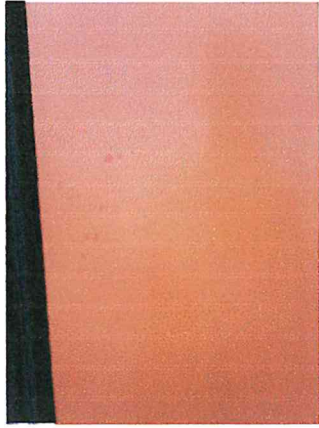

Engle C

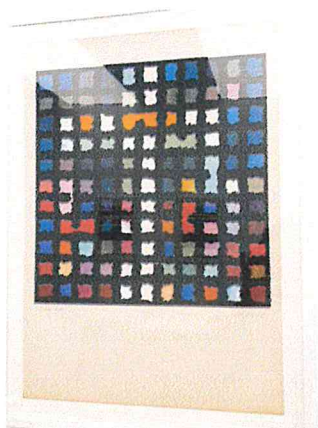
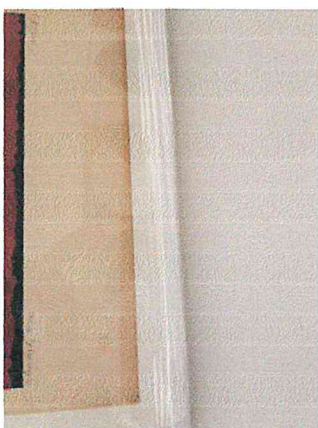
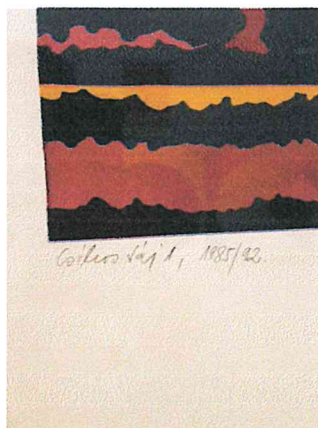
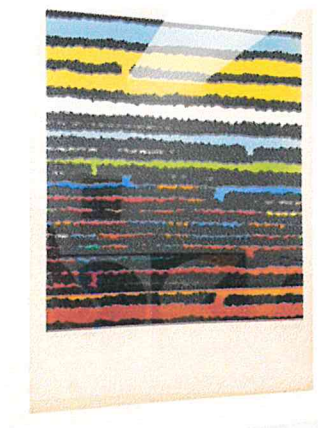
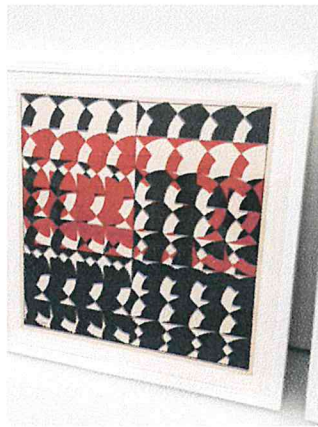

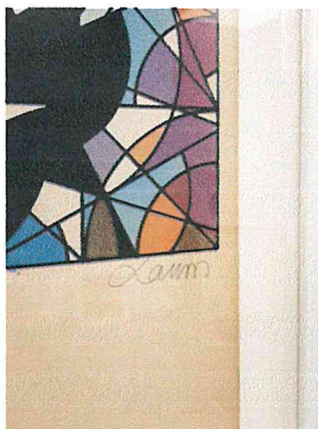
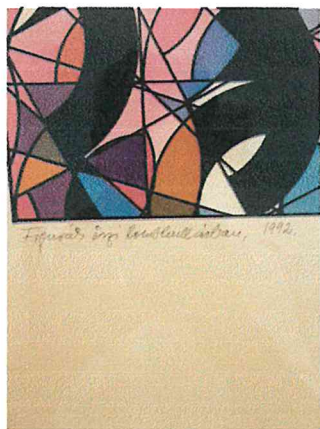
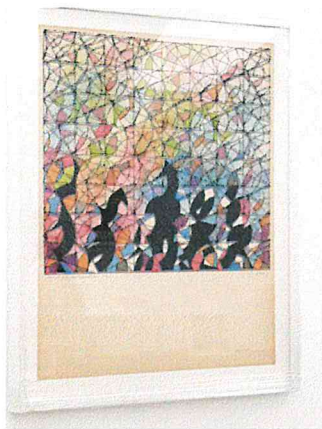
Einsebach Gabor
67399
Agartha G

Agnes
6329

Handwritten signature in blue ink.

Handwritten signature in blue ink: *Agnes C.*

Blue circular stamp with the text: *Einspach Gabor*, *5529*, *1995*, *10/16/95*.